

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת בא
שנת תשפ"ו

גליון
קל"ח

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• חלישות הדעת

מדברים אליו; הרמב"ן מדבר אל אדם בריא שיכול להסתכל לשני בפנים, שיתאפק, ושידבר עם דרך ארץ, בהכנעה, באפן עדין ומאפק.

[למדתי הרבה את אגרת הרמב"ן, כי אמא שלי תח' בקשה ממני תמיד שאקרא בכל יום את המכתב הקדוש. כשהייתי ילד בקעמפ, הייתי מתקשר הביתה בכל יום, ואמא שלי תח' הייתה שואלת אותי: "וואל"יש קבלת את המכתב שלי?" עניתי: "לא" והיא אמרה לי: "שלחתי לך מכתב, זה מדפס בסוף הסדור, אגרת הרמב"ן..."]

התלמידים שלא יכולים לפתח את הפה שלהם, ומה שהמלמד דורש - הם עושים מיד, מגדל הפחד וחסר בטחון עצמי, זה בכלל לא אומר שהם בעלי דרך ארץ, כי ההתנהגות העדינה שלהם היא בכלל לא תוצאה של דרך ארץ, הם פשוט לא יכולים להרשות לעצמם להגיד משהו בפתה בקול.

אלא התלמידים הפריאים התוססים שיש להם את האפשרות להגיב בחצפה, יש להם בטחון עצמי להגיד למלמד: "לא!" אותם אפשר ללמד בסבלנות, עוד פעם ועוד פעם, שצריכים להתנהג בדרך ארץ למלמד, ושאריכים לצית למה שהמלמד אומר, והם יהיו בסוף בעלי דרך ארץ.

שאלתי את המנהל: "איה זה יכול להיות שהילד הזה התנהג בחצפה? מילא ילד שהוא ברוך השם בריא, תוסס ועם בטחון עצמי, צריכים לפעמים לתת לו ענש כדי ללמד אותו דרך ארץ, אבל הילד הזה הרי לא יכול לפתח את הפה משנה לשנה?"

אומר לי המנהל: "אניגם התפלאתי על כן, ודברתי עם אבא שלו, ואבא שלו אמר לי שזה ספור ארץ של תפלה שנמשך שנתים; במשך שנתים ברצף הוא מבקש כבר מהקדוש ברוך שהילד שלו יפתח כדי שיוכלו ללמד אותו דרך ארץ, כי עד עכשו הילד שלו לא פתח את הפה ולא זו מהמקום שלו בפתה, ובודאי שלא העז לעשות דבר חצפה, מגדל הפחד וחסר הבטחון שלו, ולכן לא יכלו אף פעם ללמד אותו להתנהג בדרך ארץ; אבל עכשו ברוך השם קרה הנס שהוא קבל קצת בטחון עצמי, הוא כבר יכל להכריז משהו בפתה, והיו יכולים לחנך אותו שצריכים להתנהג בדרך ארץ."

ישנו מכתב שהרמב"ן הקדוש כתב לבנו, באמצע המכתב הוא כותב לו: "ואל תביט בפני אדם בדברך עמו".

אין הכוונה בזה על אחד שלא יכול להסתכל בפנים של השני, הוא מסתכל כל הזמן כלפי מטה כי אין לו בטחון עצמי והוא מפחד כל הזמן שאולי השני יאכל אותו... כי האדם הזה מסכן לא בריא ולא

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגִישׁ לַפְּנִיכִם שְׁעוֹר שְׁמֹסֵר רֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה שְׁלִיט"א בְּפֶרֶשֶׁת עֵקֶב ה'תשפ"ד.

מי נקרא בעל דרך ארץ?

מלמדים יקרים, אנו צריכים להודות להשם יתברך אין סוף פעמים על הזכות שנתן לנו שאנו יכולים ללמד עם ילדי ישראל.

אני מבקש מכל המנהלים של מוסדותינו, שישמיעו את השעור הזה לכל המלמדים ויודאו שכל המלמדים מאזינים לשעור.

מגיד שעור התלונן בפני שיש לו חלישות הדעת מתלמידיו, ואני שואל אותו: "מה קרה?" והוא עונה לי שהוא נסע בטיול עם התלמידים שלו ושנים שלושה בחורים היו מפרעים והשתוללו מאוד, והם גם לא דברו אליו בדרך ארץ; ולכן יש לו חלישות הדעת כי הוא הרי מכניס כל כך הרבה כוחות בתלמידים, וכאן התברר לו שהדבורים שלו בכלל לא נכנסו באזניהם.

הסברתי למגיד שעור כמה נקודות שמאוד נחוץ למחנכים לדעת כדי לא לקבל חלישות הדעת, והיות שלכל אחד שמתעסק עם אחרים - יכול להועיל החזק על הענין הזה, לכן נדבר על זה היום בשעור.

שמעו ספור שקרה במוסדות שלנו. המנהל של התלמוד תורה ספר לי על ילד שהתחצף למלמד שלו והיו צריכים להעניש אותו.

הדרך הנכונה איך לקבוע דרך ארץ

במוסדות שלנו נדרשת קצת יותר עבודה כדי לקבוע דרך ארץ בפתח, כי הרי רבנו ז"ל לא מרשה להרפיץ לילדים, ואנחנו גם לא משתמשים עם האמצעים של לקחת ילד שלא מצית ולשלח אותו הביתה, או להכניס אותו לרבע שעה לחדר חשוך, כי זה לא עוזר רק לאותו יום, זה יכול לדאבוננו לעזר לו לשבעים שנה הבאות... כי ילדים קטנים אם מפחדים אותם - הם עלולים חס ושלום לאבד את הדבור שלהם, או להשאיר מפחדים לכל החיים.

אברהם ספר לי, שמאוד קשה לו לישן בלינה כשיש אור בחדר, אבל בכל זאת הוא חייב שיהיה דלוק בחדר אור קטן, כי אשתו מפחדת לישן בחשך. כי כשהיא היתה ילדה בת חמש רצו ללמד אותה שתתנהג בדרך ארץ, הכניסו אותה לחדר חשוך לרבע שעה, והיום היא כבר בת שלושים ושתים והיא נשארה תקועה במוח עם פחד מחשך.

אם רוצים לקבוע דרך ארץ בפתח יש לזה דרך אחת, להגיד לילדים פעם ועוד פעם: "אסור לדבר בפתח, הקדוש ברוך הוא אומר שצריכים להתנהג בדרך ארץ".

אם מלמד אומר לילד להתישב על מקום מסוים והילד עונה בחזרה: "אני לא רוצה לשבת כאן, אני לא הולך לשבת כאן!" זה עוד לא אומר שהוא ילד רע, אלא זה אומר שיש לו ברוך השם טבע בריא שלא להיות מפה ומשפל, וצריכים לחנך אותו שחייבים לצית למה שאומרים. חייבים להשאיר חזקים במוח שהילד צריך לצית והוא יצית, ולחזור לפניו עוד פעם: "אתה מתיישב יפה איפה שהמלמד אומר, צריכים להתנהג בדרך ארץ".

לצעק, לצרח ולרקד כשנוסעים לטיול

גם צריכים לדעת, כשילדים משתוללים ונהיים מפרעים

כשנוסעים לטיול, אסור שתקבלו מזה חלישות הדעת, כי זהו הטבע של ילדים ובחורים כשנוסעים לאיזה טיול, שמתחילים לצעק, לצרח ולרקד, וזה מאוד פריא בשבילם.

כשאני רואה ילדים ובחורים מוציאים את המרץ כשנוסעים לטיול, אני חושב לעצמי עם הילדים האלו יש מה לעשות, הם לענן... אם הייתי לומד אצלכם כשהייתי ילד יכול להיות שהיה לכם גם חלישות הדעת ממני, כי גם אני כשהייתי ילד הייתי מלא מרץ וכך הם כל הילדים והבחורים הבריאים.

מה אפשר לעשות עם ילד שמתופף כל היום?

מלמד התלונן בפניי שיש לו ילד בפתח שהוא מאוד שמח, הוא מתופף כל היום על השלחן עם הידים, וזה מאוד מפריע לו, אמרתי לו: "קדם כל אתה צריך לדעת שהילד הזה הוא לא ילד רע, הוא ברוך השם בריא ושמח, אחר כך, אם אתה רוצה להרגיע אותו - אתה יכול לכבד אותו לתופף בתפלה, וכך לא יהיה לו קשה כל כך להתאפק מלתופף במשך כל היום. אבל לא מגיע סטירה לילד שמתופף בפתח, אם תרפיץ כל הזמן עד שהוא יפסיק לתופף, הוא יכול מספן להפך לאדם מפחד ומבהל לעולמים".

שלא תחלש דעתכם משיחות של ילדים

אני רוצה לחזק אתכם על דבר נוסף. הרבה מלמדים מרגישים כשהם מוסרים שעור שהם מדברים אל הקיר כי אף אחד לא מקשיב להם, והם חושבים לעצמם: 'מה יש לי להגיד אל הילדים, הם ממילא לא צריכים אותי'. או ששמעתם איך הילדים משוחחים ביניהם: "המלמד של שנה שעברה היה הרבה יותר טוב", "הממלא מקום שהיה אתמול, הוא הרבה יותר טוב מהמלמד", "מלמד אחר הוא הרבה יותר טוב מהמלמד שלנו", "המלמד הוא אדם לא נורמלי".

מלמדים יקרים, אסור לקחת את זה ללב ולקבל מזה חלישות הדעת; אסור להיות מזה מתש, חסר אונים, שבור ומאכזב. אסור בגלל זה להחליט: 'אני לא יכול יותר להסתפל לילד הזה בפנים'. 'אני כבר לא יבחר בילד הזה שיבוא לשלחן שלי', 'הוא לא יכול יותר להיות גבאי', 'והוא לא יכול יותר לעלות בהגרלות'.

זכור: אף אחד לא חשב לצחק וללעג ממה, הילדים הם לא רעים וזה לא אומר שהם אינם בעלי דרך ארץ, זו פשוט שפת הדבור של הילדים - בילדותיות לפי ההשגות שלהם, אנחנו גם דברנו ככה על המלמדים שלנו כשהיינו ילדים.

מה אכפת לך אם מעריכים אותך?

בכלל זה לא נכון שכל הרגש שלנו אל הילדים יהיה תלוי אם הילדים מעריכים את המלמד או שלא. מלמד צריך להיות חזק במחש שלו: 'אני צריך את עצמי, הקדוש ברוך הוא צריך אותי, ולא מעניין אותי מה הילדים חושבים עלי'.

ואפילו שהקשבנו איך שילדים משוחחים ביניהם: "המלמד משנה שעברה היה הרבה יותר טוב", צריכים להמשיך עם הסדר היום כאלו שהם לא אמרו כלום.

להזהר שהילדים לא יפגעו אחד בשני

על דבר אחד כן צריך להקפיד, שהילדים לא יפגעו או יבישו אחד את השני.

צריכים לספר להם ספורים על הענין הזה, לדגמא, שהיה ילד שלא יכל ללכת ולדבר כרגיל, והיה בפתח שלו ילד שלא הפסיק לפגוע בו ולביש אותו, אחר כך כשהוא התחתן כבר, לא היה לו ילדים עד שבקש ממנו מחילה.

להקשיב כאלו מדברים על אדם שלישי

כששומעים איך ילדים מדברים בינם לבין עצמם שהמלמד משנה שעברה היה המלמד יותר טוב וכו', צריכים להאזין לזה כאלו שהם לא מדברים ממני, אלא כמו שהם מדברים מאדם שלישי.

תתארו לעצמכם כאלו אתם יושבים עכשו בבית של הסבתא ופגשתם אחין צעיר, ונכנסתם אתו לשיחה על המלמדים שלו, והוא נענה שהוא יותר אהב את המלמד של שנה שעברה... את זה לא הייתם מקבלים כפגיעה, רק הייתם מחיכים, וזה עוד היה מאוד מענין לשמע מילד איך שהוא מבין עם השכל שלו מיהו מלמד טוב ומי לא.

הורים חכמים לא לוקחים את זה אישי

זה לא רק נוגע למלמדים, זה נוגע אותו דבר עם הילדים בבית.

כשילד קטן צועק על אמא שלו: "פויה אמא" "אמא מגעילה", אם האמא חכמה היא לא תקח את זה אישי, היא תחייך ותחשב איזה מצחיק זה לראות איך שילד קטן מבין כבר עם השכל שלו שאמא שלו היא אמא לא טובה...

אבל אמא עם קטנות המוחין תשבר מזה מאוד, היא תלך לחפש מטפלת רגשית שהיא תוכל לשפך לפנייה את הכאב שלה שהיא כל כך מוסרת את נפשה עבור הילד, ממש לאחרונה היא קנתה לו נעלים חדשות, ואת זה הוא נותן לה בחזרה שאומר עליה פויה אמא, אמא מגעילה?! ומה הולכת לעשות

המטפלת? היא תגיד שחייבים להביא לטיפול גם את הילד, ואחרי שיידברו עם הילד היא תגיע למסקנה שהיא מצאה את שרש הבעיה, שהילד סובל מדכאון עמוק עמוק...

לצערי זה בכלל לא צחוק, זהו מעשים שבכל יום; אחד ספר לי, שהילד שלו היה לו פריחה נוראית על העור, ולקחו את הילד לממחה והוא אמר: "הילד סובל מדכאון עמוק, שזה נובע מדכאון עמוק שהיה לאמא עוד לפני שהילד נולד..." [ומאפה בא הדכאון של האמא? אולי מההורים שלה, וזה כבר חוזר לאחור כמה דורות...]

אם נזכר שלילדים אין שום דבר נגדנו, נוכל להמשיך קיים עם העבודה הקדושה שלנו בלי חלישות הדעת.

הקדוש ברוך הוא יעזר, שתהיה לכם הצלחה וסייעתא דשמיא, אמן.

מכתבים בעניני חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

למה הילד זורק בחזרה את המחמאה?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אני מלמד, ואני ברוך השם משתמש עם העצות והלמודים של רבנו ו"ל שראש הישיבה שליט"א מלמד אותנו איך לחנך את הילדים היקרים.

הבחנתי בדבר מענין, יש ילדים שבשאיני אומר להם מחמאה, "אתה ילד מאוד טוב", הם תמיד יענו, "אני לא ילד טוב", או לדגמא בשאיני אומר למישהו, "אתה יודע לציר יפה מאד", מיד הוא יגיד, "לא נכון, אני לא יודע, אני מציר מאד לא יפה", וכדומה לזה.

ממה זה נובע? ואיך אני צריך להגיב על זה, או שלא אתיחס לזה?

יישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרושת בלק, י"ב תמוז, שנת ה'תשפ"ד

בתוכו 'כל זמן שאני לא כמו השני - אני רע'.

לפעמים גם יכול להיות ילד שרעב מאד למילה הטובה, והוא רוצה לשמוע את זה עוד פעם, לכן הוא מבטל את זה, הוא מקנה שיגידו לו את זה עוד פעם.

אל תבהל כשילד זורק בחזרה את המילה הטובה, תן חיוך ותגיד לו עוד איזו מילה טובה, כי מילים טובות הן מהדברים הכי חשובים לחיים, בפרט לילדים, המילים הטובות פותחות את המוח והלב שלהם.

כמו כן תחייך אל התלמידים שלך; זה יפתח להם את המוח והלב, הם יוכלו לקבל מה שאתה לומד אתם.

מוהרא"ש תמיד אמר לי: "אתה רציני מדי, התלמידים שלך יבהלו ולא יוכלו לקבל", (כשהייתי מגיע

לכבוד ... נרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

מה שאתה שואל, מה הסבה שפשאומרים מילה טובה לילד הוא אומר: "זה לא נכון?"

זה יכול להיות מפמה סבות; או שהילד שמע הרבה מילים רעות, מצלצל לו בראש, 'אתה לא טוב, אתה ילד רע', ועכשיו כשהוא מקבל מילה טובה, אומרים לו "אתה טוב" - מתחיל לצלצל לו המלים הלא טובות, לכן הוא זורק את זה בחזרה. יכול להיות גם שמחנכים את הילדים עם שקר, אומרים להם תמיד "תהיה כמו הילד הזה", "למה אתה לא כמוהו?" "אני רוצה שתהיה כמו הקרוב הזה, השכן הזה"; ואפילו שלא אומרים לו במישורין שהוא רע, אבל הוא יודע

אל מוהרא"ש - הייתי מגיע תמיד ברצינות). כל כך הרבה פעמים אמר לי מוהרא"ש: "תן חינוך, תשיר עם התלמידים שלך, תשמח אותם", רק כך יש מוחין לקבל מה שלומדים אתם.

השם יעזר שתצליח בכל הענינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת פנחס, שנת

תשפ"ד)

למה ילד אחד מוצא חן בעיני יותר מהאחרים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אני רוצה לכתוב כל כך הרבה, ואני חושב שבאמת בגלל זה אני לא כותב כלום, כי אני רוצה לכתוב מכתבים ארוכים ואני לא מספיק, לכן אכתוב קצר אם ירצה השם.

אני מלמד, ואני מבקש כל יום מהשם יתברך שאהב את כל הילדים שוה בשוה, שכל אחד ימצא חן בעיני, ושלא אפלה בין ילד לילד, אני יודע שאף אחד לא יוכל לענות לי על השאלה הנוכחית, האדם היחיד בעולם הוא ראש הישיבה שליט"א.

שמעתי דרשות חריפות למחנכים, של ראש הישיבה שליט"א, שאין דבר כזה להפלות בין ילד אחד לשני, בין ילד עם חן לילד בלי חן, למעשה כל שנה אני נשאר עם אותה בעיה, ילד שיש לו פנים נאות, הוא חכם ובעל רגש, הלב שלי נמשך אליו, אני רוצה לשוחח אתו, לדבר אתו, לתת לו מילים טובות.

אני מרגיש כמו ילד קטן בן ארבע, בשעה שאני כותב אני חושב לעצמי כמה זה טפשי, אבל אני נזכר איך לפני כמה שעות לטפתי ילד מהסוג הזה.

עם אדם שיש לו חן מאשר עם אחד בלי חן.

אל תשפיל את עצמך, אל תקטין את עצמך, תמשיך עם המלומדות, בשמים מלמד חשוב מאד, בשמים מסתכלים אחרת על מלמד מאשר שמסתכלים כאן, בשמים מלמד זה הדבר הכי חשוב, בפרט מלמד שאוהב את הילדים ומחזיר בילדים אהבת השם יתברך.

תכנים בילדים אהבה להשם יתברך, אהבה לתורה, אהבה למצות; על ידי שתספר להם ספורי צדיקים. ידוע שהרב הקדוש מצאנז זכותו יגן עלינו שאל את המלמד של בניו האם הוא לומד אתם מוסר, אמר המלמד: "כן" שאל אותו הרב מצאנז: "איזה ספרי מוסר אתה לומד אתם?" ואמר: "חובת הלבבות", אומר לו הרב הקדוש מצאנז: "לא לזה התכונתי, אני שואל אם אתה לומד מוסר, אם אתה מספר להם ספורים על הצדיק הקדוש רבי אלימלך זכותו יגן עלינו, ועל אחיו הצדיק הקדוש רבי זושא זכותו יגן עלינו"; כי ספורי צדיקים מלהיבים את הלב להיות יהודי פשוט.

השם יעזר שתצליח בכל הענינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת פקודי, שנת

תשפ"ד)

מה עם הנושא הזה, האם זו בעיה? או שכל זמן שאני מתמסר לכל הילדים, אלא לילד הזה יותר מאחרים, ואני לא מפלה אף אחד לרעה בגלל הילד הזה, אני לא משנה את מעמדו בכתה, רק בהפסקה אני יכול לקרוא לו (הוא ממילא מגיע ליד השלחן שלי, כי הוא ילד עם טבע בריא והוא רוצה לדבר אתי) האם לתת לזה לזרם כמו עד עכשו?

י"שר ב"ח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת ויקהל, כ"ז אדר א', שנת ה'תשפ"ד

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

אשריך שאתה מלמד ואתה לא עושה אפליות, אתה מתייחס בשווה לכל הילדים.

חכמינו זכרונם לברכה מספרים (תענית כד.) פעם הייתה שנת בצרת ויהודי פשוט בקש מהשם יתברך שירד גשם, והתפללות שלו התקבלה, שאל אותו רב: "מה זכותך שהתפללות שלך מתקבלות?" ואמר: "מיקרי דרדקי אנא ומקרינא לבני ענני כבני עתירי", אני מלמד ואני לא מפלה בין ילדים של הורים עשירים לבין ילדים של הורים עניים, ענין שם; רואים את החשיבות של מלמד ושל לא להפלות בין הילדים.

לגבי הילדים בעלי החן וכיו; למה אתה אומר שאתה ילד בן ארבע? למה אתה משפיל את עצמך? אתה מלמד טוב, אם יש רגש לילדים שיש להם חן - אתה לא ילד, זה הטבע שהקדוש ברוך הוא ברא, חן מגיע מהשם יתברך, מעדיפים לדבר

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370
מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com